

Naslov: Bogatstvo za lažni pimpek (isto u GI)
Datum: 05.10.2008
Država, Izvor, Izdanje: Hrvatska, Novi list, Prilog,
Stranica: 10
Površina: 841 cm²

Ana Tajder: »Od Barbie do vibratora«, Profil, Zagreb, 2008.

BOGATSTVO ZA LAŽNI I

Iako se rodila u Zagrebu, zbirku pripovijedaka »Od Barbie do vibratora« Ana Tajder napisala je na autobiografski intonirana razmišljanja o putovanjima, provodima, muškarcima i krpicama pohrvati

Premda sam oduvijek gajio zazor spram one vrste inventarizacije koja je književnost dijelila na mušku i žensku, umjesto na dobru i lošu, duh novog vremena uspostavio je takvu hijerarhiju vrijednosti u kojoj od hijerarhije i vrijednosti gotovo nije ostalo ni traga. Smisao čitateljskog užitka zasjenile su ultimativne top liste, umjesto knjiga važniji su blockbusteri i pompa koja može pripomoći da se u komercijalizaciji svega i svačega i pisce pretvori u taoce profita. U svijetu čiji se protagonisti diče razinom dosegnutih sloboda, nema ničeg efektivnijeg i probitačnijeg nego žena koja piše.

Ima li išteg zamamnijeg od nimfete koja nije svedena na stereotype i koja se od stroja za radanje prometnula u kompjutor za multipliciranje vlastite samosvijesti? Paralelno sa sve većom armijom ženskih autorica, uspostavljen je i specijalistički spisateljski trend nazvan engleskom kovanicom chick-lit. Među rodonačelnice takve književnosti ubrajaju se Candace Bushnell (»Sex & the City«) i Nora Ephron (»I Feel Bad About My Neck«), dok su njihove hrvatske rođakinje Milana Vuković Ružić, Rujana Jeger, Lana Biondić, Željana Giljanović i tako dalje. Do Konavala.

Poslovna karijera

Prije stotinjak godina teško je bilo zamisliti da bi neka predstavnica nježnijeg spola uzela pero u ruke, pa je pojava M. J. Zagorke na žurnalističkoj i književnoj sceni sama po sebi bila svojevrsni skandal. A prije jedva tridesetak godina podjednako je teško bilo pretpostaviti da bi neka ženska autorica tako izričito i eksplicitno svjedočila o svojim najspektakularnijim iskustvima, kao što se to u zbirci priča »Od Barbie do vibratora« (urednica Sandra Poernić Mlakar, nakladnik Profil, Zagreb, 2008) ne libi Ana Tajder. Paradoks Anine knjige ogleda se u činjenici da se njene priče, unatoč opsjednutosti muškim spolom ili naglašenju potrebi za seksualnošću, doimaju kao bajke za malo odrasliju djecu.

To je u krajnjoj liniji pitanje senzibiliteta i načina na koji se priklanja određenoj temi. Ali krenimo redom. Ana se rodila 1974. godine u Zagrebu, godinama živi u Beču, a knjigu priča »Od Barbie do vibratora« napisala je na engleskom jeziku (pohrvatio ju je Goran Vujasinović). Inicijacijske godine provela je u zavičajnom gradu, učeci slikarstvo u Skolji primijenjene umjetnosti i plešući balet u Teatru ITD.

Godine 1991. preselila se u Beč, a njena poslovna karijera započela je u hrvatskoj misiji pri Ujedinjenim Nacijama, nastavljena u Mobilkomu Austria te u Ogilvy & Matheru, velikoj reklamnoj agenciji, u kojoj se iskušala kao marketinški menadžer. Iako se u impresumu navodi da je knjiga »Od Barbie do vibratora« nastala 2005. godine, Anine datacije otkrivaju da su se priče radale u relativno dugom rasponu od 1993. do 2006. Pripremajući rukopis za tisak, autorica nije slijedila kronološki niz nego svoj instinkt, distingvirajući knjigu u tri zasebne cjeline: (1) »Prijatelji«, (2) »Muškarcima«, (3) »Ja«. Iako ima pravo svrstavati priče po vlastitom nahodanju, sva je prilika da je njena distribucija posve proizvoljna, pa su se priče iz prvog ciklusa s podjed-

Ana Tajder, autorica romana »Od Barbie do vibratora«

nako mnogo razloga mogle naći u trećem, one iz trećeg u drugom i tako dalje. Ali to je danak temperamentu i marketinškoj potrebi za selektivnošću kojoj se Ana nije mogla, a možda nije ni htjela oduprijeti. Ključ kojim otvara vrata i objašnjava kako se priklonila književnosti, ponudila je na kraju, u »Priči o pričama«. Ako je autoricu uputno identificirati s knjiškom junakinjom, a Ana ne bježi od biografskih koincidencija, onda se čini da njen poriv za pisanjem ima terapeutsku i oslobađajuću funkciju.

Nokti ili pandže

Oslobađajuća funkcija nije moguća bez inteligibilnih, ali isto tako bestijalnih pretpostavki: jer kao što se mačka, svojevolja i nezavisna životinja, ne boji upotrijebiti pandže, tako i mala velika Ana, zavodnica nevinog osmijeha, ostavlja svoj znak ili, drugim riječima, trag kompjutorske tastature, koji nije ništa drugo nego produžetak njenih bečki negovanih, ali naoštrenih noktiju koji se u datom času također pretvaraju u pandže

(Francuzi bi rekli griffe). Ana piše za »The Vienna Review«, priprema doktorat, a kako se kreće u kozmopolitskom okruženju, među Bečanima koji nisu eht Bečani i koji u globalizacijskim prilikama restauriraju sliku francijozefinske monarhije, to je i razumljivo da se priklonila engleskom jeziku, prihvacajući bilingvizam i multikulturalizam kao samo po sebi zadato stanje.

Uostalom, Irena Vrkljan i Slavenka Drakulić također su neke svoje naslove izvorno napisale na njemačkom i engleskom da bi ih kasnije prevele na svoj materinski jezik. Kako zapravo definirati Aninu englesko-hrvatsku knjigu? Možda se odgovor krije u naslovu, u neudžnoj i pomalo kičastoj figuri lutke Barbie i njoj suprotstavljenom vibratoru.

Kao što je lutka simbol nevinog djetinjstva, tako bi vibrator imao biti dokazom posvećene emancipacije, argument kojim ženski spol imperativno posvjedočuje potrebu za seksualnošću, koju u krajnjem slučaju može zadovoljiti i bez suprotnog spola. Kad smo već kod toga, zanimljivo je da se fenomenom

Naslov: Bogatstvo za lažni pimpek (isto u GI)
Datum: 05.10.2008
Država, Izvor, Izdanje: Hrvatska, Novi list, Prilog,
Stranica: 10
Površina: 841 cm²

PIMPEK

a engleskom jeziku. Njena
o je Goran Vujasinović

Barbikine planetarne popularnosti posebno pozabavila američka feministkinja i kunsthistoričarka Erica Rand.

Osim što se nabacivala blatom po Barbiki, kao utjelovljenju najprizemnijeg potrošačkog mentaliteta i implicitnog rasizma (plavuša!), američka feministkinja ustanovila je da je ta lutka u svojoj predpovijesti bila seksualno nezasićena strip-heroína iz Hitlerove Njemačke, a potom i fetiš za vojničku utjehu. Takve stroge (dis)kvalifikacije ne prijanju uz Aninu knjigu, iako ih ne treba zanemariti; makar u onoj mjeri u kojoj se iza programatski nasmiješene face krije neka drama, kao što se iza privida Crvenkapićine nedužnosti sluti provokacija koja nadilazi okvire jednocrtne priče. Što sve može okupirati mladu ženu koja živi u Beču? Prijatelj(ce), putovanja, vodi, karijera, krpice i, last but not least, seks, a sve su to teme koje na ovaj ili onaj način u svojim pričama varira Ana.

Kraljica partijanja

Ako je Rajaa Alsanea sa svojom knjigom »The Girls of Riyadh« najtiražnija i najpopularnija spisateljica u Saudijskoj Arabiji, onda taj podatak izaziva stanovito čuđenje. Tim više što je to priča o četiri mladahne djevojke koje se provode, traže ljubav, piju alkohol i voze se automobilima. Što to znači? Ili da robujemo zabludama ili bliskoistočni svijet nije tako rigidan i u sebe zakopčan kao što izgleda. Ali ako sa svojim historijama krene Ana Tajder, ako piše o prijateljima Marcusu i Güntheru, koji su ortodokсни pederi, ako se legitimira kao kraljica partijanja koju njeni znanci zovu Ana Nimfomanovna, ako putuje u Cannes i St. Tropez i objašnjava kako se love frajeri na Googleu, onda nema previše spora. Jer epicentar tih zbivanja je Beč koji možda nije ono što je bio u najslavnijim danima Monarhije, ali koji i dalje širi svoj austrijski i bijelosvjetski sjaj. Osim po usputnim (auto)biografskim natuknicama, vezanim za rat, teško bi iz tih pripovijedaka bilo zaključiti da ih piše autorica koja se rodila u Zagrebu. Takvu tvrdnju prije treba shvatiti kao vrlinu nego kao manu, tim više što živimo u vremenu u kojem se interakcija različitih kultura podrazumijeva i u kojem se želja za materijalnim komforom plaća vrlo skupo, nerijetko i odustajanjem od zavičajnog komfora.

Za razliku od klasičnih priča koje počinju ukalupljenom formulacijom (»Bilo je to nekoć davno«), Anina najfrekventnija rečenica glasi: »Bio je vrlo zgodan« (vidi, primjerice, 189. stranicu). Što se potom događalo, izlišno je spominjati, ali da se njene storije u detaljima i cjelini razlikuju od priča što su ih pripovijedale naše none te da ih župnici neće preporučiti svojoj pastvi, o tome poslije svega ne bi trebalo gajiti nikakve sumnje. Kad prijatelji ne uspijevaju izgovoriti prezime »Ane Tajder iz Hrvatske«, onda to nije samo povod za smijeh. Jer ako ona nije Tajder nego Tajger (engl. Tiger), onda je iz te konsonance i igre riječima moguće izvući stanovite zaključke o njenom knjiškom alter egu, iako hrvatsko-austrijska tigrica ni u jednom času ne bježi od (auto)biografskičnosti ili mogućnosti da se njen pripovijedački prosede shvati kao klasični egotrip u killing me softly ženskoj verziji. I kao što piše Borges (u pjesmi »Drugi tigar«), »Snažan i nevin, okrvavljen i nov,/ Ići će šumom, nekog jutra svoga«, tako se u privatnoj kronici bečke heroíne smjenjuju